Фоторепортаж за Русинськоє Національноє Сято
Fotóriport a Ruszin Nemzeti Ünnepről

Сосполна інформаційна новинка Русинув Мадярщины • A magyarországi ruszinok közéleti, tájékoztató lapja

РУСИНСЬКЫЙ СВІТ
RUSZIN VILÁG

рочник XIII. число 113., май – юній
XIII. évfolyam 113. szám, május – június 2015

Національноє Русинськоє Сято
Ruszin Nemzeti Ünnep 2015

У Дебрецині премєр-міністер Віктор Орбан и Фюлёп Кочіш, митрополіт Гайдудороґської Ґрекокатолицької Митрополії держали совмістну прес-конференцію про сотрудництво церквы и влады

Папа Франціск у марці заклав діла грекокатоликув Мадярщины Гадудороґську Митрополію. Сим вун практично створив повноправну церков діла мадярськых грекокатоликув. Центром Митрополії вун опредїлив варош Дебрецин.

Первый митрополіт Фюлёп Кочіш не так давно посітив містноє варошськоє самосправованя из прошеням, обы даколишнїй готел Дебрецин и коло нёго розположеный колеґіум Іштвана Готвонї на плацу Петёфі, передали у безвозмїздноє хоснованя Митрополії.

Віктор Орбан и Фюлёп Кочіш

У концї апріля варошськоє самосправованя задоволило сесе прошеня, котроє презентовав мер вароша Ласло Поп. На прошлому тыжднёви Томаш Круппа, управляючый Гайдудороґської Митрополії у интервю дебрецинському телевіденію сообщив, ош стан спомянутых будов уже изглядовано, и їх ренованя по прімарным оцінкам буде составляти дакулько міліонув форінтув.

Ґрекокатолицька церков уже многі рокы не може урішити проблему проживаня своїх студентув. Рішеням проблемы буде хоснованя готела діла сьої цілї. У другуй будові розмістять ся інстітуції Митрополії и ї офісы, у будучности – се буде центер Гайдудороґської Митрополії. Єпископський намісник росказав, што при проведеню реконструкції, церков надіє ся на помуч влады.

„И вна ї дустане," - повів пуд час свого візита у Дебрецин премєр-міністер Віктор Орбан.

Правительство постановило: суму на цілї созданя інфраструктуры мирополії выдїлити из служачых екстреным правительственым рішеням резервных фондув. Згодно рішеня правительства, ґрекокатолики дустанут 810 міл. форінтув діла проведеня сих робут. Рішеня розширило ся и на вто, ош у будучому роцї буде видїлено 100 міл. форінтув, а у 2017 – подальші 390 міл. из державного буджета.

Премєр-міністер Мадярщины Віктор Орбан навщивив резиденцію ґрекокатолицького єпископата (Митрополії), а пусля того держав совмісну прес-конференцію про сотрудництво правительства и церквы из митрополітом Фюлёпом Кочішом у поміщеню будовлї Цівішгаз.

Фюлёп Кочіш: „Мы жыєме не лем у храмі." У свому благодарственому слові вун росказав про вто, накулько важнов рахує можность розвитя церкви у подалшому. Сесї днї, місяцї ґрекокатолики жыють у чеканї чуда. Преподобный отець припомнив про вто, што пусля паломничеського хода по державі чудодїйнуй іконы из Маріяповча, участником котрої быв и вун сам, Папа Франціск объявив про створеня у Мадярщинї Гайдудороґської Митрополії.

"Шор чудес продовжує ся и до теперь. Великоє значеня має и пудпорваня у Дебрецинї. Майвеликов радостёв стала передача будов у хоснованя церквы депутатами варошської рады єдноголосно", - повів Фюлёп Кочіш. Вун спомянув и про вто, што 100 рокув тому дебрецинцї были раді приходу ґрекокатоликув у варош. И тогды ґрекокатолики арендовали поміщеня такой у туй самуй будовлї. Митрополіт спомянув и про терористичный акт, зробленый привезенов из Румунії бомбов.

"Теперь мы ся вернули, и тут удкрили містноє представителство. Из балкона мы видиме дві будовлї, котрі жадаєме наповнити жывотом. Мы створиме інтернат, училище діла ромув и Духовно-оздоровителный центер діла містного населеня. Мы жыєме не єдным храмом, хочеме роспространяти євангельськоє щастя по ушыткуй державі".

Подякувучи варошу, Преподобный отець спомянув про великі кошты, котрі треба діла убновленя будов позад давностї їх хоснованя. У своїх заключных словах вун сказав, ош Дебрецин ся находит у особому положеню, завто бо и реформаты мають нового єпископа, сам вун также є новопосяченым митрополітом и также очікує ся, ош намісто єпископа Шандора Бончака, котрый вуходить на пензію, буде назначеный молодый єпископ римокатолицької церквы.

Віктор Орбан: „Держава нуждає ся у сякуй моцнуй пудпорі ."

„Доста загнати єдну ґратулацію, и нараз начинавуть ся капіталовложеня",- повів на прес-конференції Віктор Орбан у шутку, но переводячи

розговор на серёзный путь, спомянув, ош наближає ся Троїця – день сятого одуховеня.

„Річ іде про таку церков, котра вела тримале воёваня за право вести своє служіня на мадярськум языкови”, - спомянув у своюй бесіді премєр-міністер и додав, ош у сесь день стрітили ся жаданя церквы и державы.

Вун наголосив, ош створивши Митрополію, папа Франціск дустав ищи єдну моцну опору у Мадярщині. „ Державі треба кріпкі основы, обы она была християнськов, завто у основный закон державы была закладена сеся ідея. Християнство переплетено из нашов історіёв ушиткыма своїма гілками. И не завто мы рахуєме ся европейцями, бо жыєме туй, а завто же мы християне,” - додав премєр-міністер.

Вун спомянув и про вто, што є такый історичный опыт: держава тогды моцна, коли рахує церкву не своїм противником, а союзником. Завто дуже важно сесе вызначити, бо річ иде про такі цїности, без котрых не мож обойти ся у XXI. сторочю. Ґрекокатолицька церков и переже была складовов частёв мадярської культуры и ошколованя, и надієме ся, же таков ся обстане и у будучому.

info@dehir.hu 18. мая 2015.
Товмачила: Ірина Скіба

Національноє Русинськоє Сято 2015.

Русинськоє Національноє Сято у Археопаркови, недалеко од Полґара, зачало ся Параклісом, котрый правив митрополіт Гайдудороґської Митрополії Фюлёп Кочіш. Межи покликаных гостюв сято почестовав своёв притомностёв Преосященый и Преподобный Др. Атаназ Орос, єпископ Мішолцської Єпархії. З привітственым словом выступив предсїдатель ВРС Віктор Крамаренко. Держтайництво з вопросув релігійных, національных и цівілных сосполных капчань Міністерії Трудовых Ресурсув представляв Іштван Караґіч, котрый прочитав привітственоє слово од Мікловша Шолтеса, статс-секретаря Міністерії Трудовых Ресурсув.

Поздравноє слово Віктора Крамаренко

Честовані Панії и Панове!

Привітствую Преосященого и Преподобного митрополіта Фюлёпа Кочіша и ґрекокатолицькых вірникув из нагоды основаня папов Франціском у марцови сёго рока Гайдудороґської митрополії про мадярськых ґрекокатоликув. Радий єм вітати Віру Ґіріц, нашого посланика у Парламентї, Іштвана Караґіча, сотрудника МЛР, предсїдателюв и депутатув русинськых національных самосправовань, дорогых гостюв. Велика радость про мене первый раз по вубраню мене предсїдателём ВРС привітствовати великым числом притомных на сятови Русинув. Прошу, жебы за русинськов травіціёв уєдно из Мучонськым Русинськым Фолклорным Ансамблём отворили сьме Русинськоє Національноє Сято співанём нашого гімна.

Важным завданём про мене є захраненя нашої языкової дїдузнины. Днешня сітуація обученя русинського языка потребує созданя такых обстоянь вошколованя, котрі годнї застачити захраненя материнського языка – про мене сесе не лем завданя, а повинность. Знаєме, же у Мадярщині уже десятилїтями у каждоденнум жывотї дуже рідко хоснувуть материнськый язык, завто не лем дїти, а и доростлї мавуть заново учити ся по русинськы. Дуже радї сьме, же дякувучи многорочному научному дїятельству нашых лінґвістув сёго рока появлять ся перві русинські учебникы, вуданї у Мадярщинї: Русинськый язык про ученикув 1-2. класы и Русинськый народопис про 1-4. класу. Вседержавноє Русинськоє Самосправованя планує застачити учебниками не лем школы, бібліотекы, а и русинські самосправованя, дати можность орґанізовати языкові курзы, літературнї вечары.

Што ся тыче новинкы „Русинськый Світ” хочу акцентовати на тому, же вуданя є „Сосполна інформаційна новинка Русинув Мадярщины”. Многі наші читателї замітили, што числа сёго рока вудали ся майцвітныма и майінтереснымa. Новым є и появленя дїточої сторонкы, чым наміряєме ся вызвати інтерес молодої ґенерації ку изученю материнського языка. У слїдувучум числї нашої новинкы представиме активноє дїятельство русинськуй общины Вамошуйфолы. У минувші рокы у окремуй рубрицї представили ся многі наші самосправованя, прошу предсїдателюв самосправовань заганяти матеріалы за дїятельство своїх общын.

Бібліотека Русинув Мадярщины розшырять свої услугы: появлять ся на вебовуй сторонї двоязычнї творы знамых русинськых авторув, інформації за творчость нашых умілцюв, науковцюв.

Наш музеолоґ из експонатув Русинськуй Му-

зейнуй Експозіції складує путувучу выставку, котра дасть можность жыючым на відейку русинськым общностюм ознакомити ся из цінностями нашого народа. Про тых навщивителюв, ко наперед запланує екскурзію до музея є можность проведеня ї и на вікендови.

Будучи членом пудкомісії Адміністрації Пудпороваия МЛР активно участвовав єм у формованю крітеріюв обсудженя ґрантув и їх рішень. Результатом активности предсїдателюв національных самосправовань и національных посланикув Парламента, Парламентськуй Комісії по вопросах національностюв у процесї пудготовеня буджетных пожадань, веденя переговорув из міністеріями и їх руководством удало ся достигнути значного повышеня фінансованя містных и теріторіалных національных самосправовань.

У процесї планованя буджета фінансованя національных самосправовань и інстітуцій ВРС, ги и инші вседержавнї самосправованя, на 2016. рук не подали пожадань ку буджетови, планована сума на фінансованя національных самосправовань и інстітуцій на 2016. рук содержить 100 % повышеня.

Дякуву представителюм Русинськых Національных Самосправовань XIV. и XVI. районув Будапешта и Русинському Національному Самосправованю Еделейня, котрі за куртый час пудготовили ся и из успіхом зучастнили ся у кухарськум змаганї и у фотбалї, орґанізованум МТВА Днёви Культуры Національностюв, у проґрамох котрого представили культуру, сохташі и традіції 13 національностюв, жыючых у Мадярщинї, у вароші Тура, Пештської области. Дуже дякуву Янош Мігайне Соноцкі за украшеня спортового шатя нашых грачув русинськым гербом, сим наша форма была ліпшов.

Радую ся тому, же мы вшыткі довєдна празднуєме наше прекрасноє сято, чекаву ваші пропозіції и ідеї у тум не легкум, айбо інтереснум завданю, за котроє взяв єм ся у сёму ціклї.

Желаву всїм приятно провести сесь сяточный день!

***Віктор Крамаренко**, Предсїдатель ВРС*
Товмачила: Ірина Скіба

Поздрав митрополіта Фюлёпа Кочіша

Дорогі братя и сестры!

Мы зобрали ся туй у недїлю Сятої Троиці – наш великый національный молебеный день. Се сято змінило світ. Оно дало зачаток Сятуй церьковли, обы церьков измінила наші душі.

Ко проникне ся духом сёго сята, тот проникне ся духом Господа, котрый нам помінять вшыток жывот. Айбо тот, ко не змуг проникнути ся Духом Божым, мож уповісти, Вун задарь нащивив. Сякоє подобноє на дождь, упавшый на землю, согласно пророку Исайи, котрый не зробив ї май плоднов и богатшов. Дух Божый, проникшый у наші душі, робить їх вдохновеныма, проникновеныма, приносящими колося добра. Кедь частка землї буде заперта од благословеного дождя, и вун не упаде на почву, то и не годен буде ї оплоднити и облагородити. Зато мы маєме отворити Духови себе, отворити свою душу, обы вун проник у нас и преобразив нас своїм Всемогуществом, изробивши нас воистину плодныма. Ушыткі людські усиля будуть даремныма у своїх начинанёх, кедь душа закрыта про Бога и не оплоднить його стреміня.

Видить ся, же люде здатнї на великі дїла. Они будувуть великі будовлї, заводы, создавуть новійші технолоґії и опановувуть космос. Айбо ци преобразить тото людську душу? Изробить люди май щастливыма?

Нїт. Люде лем удовлітворявуть своє тщеславіє. Історія знає много примірув сякого пустословства и бесплодных начинань. Доста спомнянути будованя Вавілонської турнї, котроє ся закончило пораженём, у тому числї и позад отсутствія духовного єдинства.

Созданя духовного єдинства – закладовоє менованя сёго сята.

Дух, спустившый ся на нас, зъєдинять языкы и народы, сотворившы єдинство пуд єдиным Божым началом. И из сёго момента, обєднавши ся из Богом, вірникы лишавуть ся пустословства и ушыткі свої начинаня осуществлявуть из Богом уєдно.

Братя и сестры!

Мы, члены русинської общины, а также наші сімпатизанты, рахуєме своёв будучностёв людськоє єдинство и знаєме, же оно має проходити не лем за рахунок людськых чаянь и муцовань, айбо и за рахунок проникновеня Духа Божого у душі наші. Лем тогды муцованя общины будуть плодотворныма, кедь они будуть проникнутї єдиненём Божественого и людського начал.

У період од Паскы до Троиці у храмох бізантійського обряда и ґрекокатолицької церкви є стародавнїй сохташ не преклоняти колїна пуд час молитвы. Ушыткі свої молитвы мы произносиме стоячи вадь сидячи. Айбо у Троицю нас постигать дух Сятый и тогды церков пуд предводительством сященика провозглашать молитву преклоненя и клїкаєме на колїна и од тогды сяк молиме ся.

Се є жывотом преобразованого чоловіка. Ставучи на колїна, вун кає ся у своїх гріхох и ку людём они уже односять ся не из злом, осужденём, не понижувучи довкола себе никого, бо нич не варта покаяня на колїнох, кедь ты другых топчеш у болото.

Сяк мінять наші душі Божественый Дух, и мы стаєме покаявшыми ся покорныма людьми. И де бы

я не стрічав Русинув ґрекокатоликув, їх усе одличало, ги и їх предкув, смиреность и покорность, вадь у Мадярщині, вадь у Канаді, вадь у Америці. Такый біток має вести нас по тернистому путёви.

Братя и сестры! А теперь нам предстоять чудесні моменты, исходящі из сердця Божого, коли на Єпископському Богослуженю мы можеме цілувати Євангеліє и єпископськый хрест. Се цілованя буде выражати нашу отвореность и охотность ку покаяню, соєдиненю из Сятов Душою, што приведе нас ку взаимному приятю и любови, и йсе реально нас преобразить.

Товмачила: Ірина Скіба

Поздравноє письмо Мікловша Шолтеса

Честованый пане Предсідатель!

Из радостёв приняв єм покликаня на Національноє Сято, айбо, богужаль, позад переже уже оговореных державных обовязань не годен єм персонально быти притомным на сятови. Довольте ми од имени Держтайництва МЛР За релігійні, національні и цівілні капчаня привітствовати Вас у сесь емінентный день.

Цитуву фразу, часто хосновану Русинами: „Русины тысячу рокув жыють уєдно из Мадярами!". На пудтвержденя сёго хочу привести два приміры.

Шандор Бонкало, єден из майчестованых русинськых ученых писав: „Русинськый народ усе чуствовав, и, кедь было необходимо, доказовав ділами, же вун признає Мадярщину своёв отцюзнинов, годен и хоче ити на жертвы ради неї". И реально, історія Русинув доказала, же они зограли свою ролю у захраненю Мадярського Королювства. Єден из доказув сёго, заслуженый Русинами у Національно-ослободительнуй войні Ференца Раковція II. тітула „gens fidelissima". Се язано з тым, же пудкарпатськоє селянство предложило свуй жывот князёви, од котрого они чекали ослобождіня. Аналоґічні акты самопожертвованя были замічені пуввіком пузднійше од русинськуй інтеліґенції у ослободительнуй войні Кошута.

Єднак, майбулш переломув у жывоті русинського народа принюс XX вік, доста спомнянути, же Русины жыли под властёв четырёх держав так, же не перестяговали ся ани до сосїднёго села.

Самособов знамо, же наша історія має не лем успіхы, радостні моменты, но и траґічні и болячі події, про котрі и днесь не мож забыти. Айбо я віруву, же в нашуй сполупраци и у будущности будуть такі елементы, котрі пудтверждавуть, же у Мадярщині объєдинявуть намаганя не лем жыючі туй національности, а и національності и мадярська нація, чим можеме указати примір про цілый світ, особенно про тых, ко жыє у Карпатськум басені.

Нова Констітуція гласить, же національности, межи нима члены русинської сполности жыючої у Мадярщині, суть частёв мадярського політичного сообщества и суть составныма елементами державы. Майважнов політичнов подіёв донедавна было принятя Парламентом одповідно Констітуції Мадярщины закона за выборы депутатув Парламента, котрі ґарантувуть можность здобытя повного вадь льготного депутатського мандата про кандідатув у депутаты од національностюв. Про тоті національности, чыї кандідаты не добыли льготный мандат созданём інстітуції національных посланикув застачать возможность парламентськуй діятельності.

Годно быти не случайно, же на основі списованя обывательства 2011. года, за 10 рокув число приналежачых ку русинськуй національности увеличило ся вецей, ги на три раз. Статістіка вошколованя за 2014/2015 рук указує, же у четырёх основных школох учить ся 283 діти русинськуй національності, а у Мучоні и Комловщці русинськый язык учать ся 32 діти.

Желаву русинськуй общности, каждому ї членови, обы ги рувноправні обывателї нашої отцюзнины, захраняли свуй національный ідентітет, таркастый язык, культуру и традіції. Передавайте сесї знаня слїдувучуй ґенерації, нашым дїтюм, внукум. Мадярщина, член Европської Унії, оцїнює важным захраненя и розвуй свого національного ідентітета и культуры, нашых сполностюв и нашої нації у цїлови.

З честованём, ***Мікловш Шолтес***
Товмачила: Ірина Ворінко

70. ручный юбілей справлять Янош Кожнянськый, предсїдатель Общества Русинув/Рутенув Мадярщины, Шарошпотокського Національного Русинського Самосправованя и Фінансово-Ревізійнуй Комсії ВРС, єден из основателюв Вседержавного Русинського Самосправованя, орґанізатор традіційных праздникув честованя памяти Ференца Раковція II.

Вінчуєме кріпкого здоровля и далшых успіхув. На многая и благая літа!

Лавреаты премії Антонія Годинкы 2015.

Мучонськый Русинськый Фолклорный Ансамбл

Ансамбл быв орґанізованый 1973 рока. Художественым руководителём є Иболя Ґрегороцикиний Цёвек.

Ансамбл, у котрум ся зучастнило 13 чоловік, из своїм репертоаром выступать як у Мадярщині, так и за ї гатарами (Сербія, Словакія, Украина). Ансамбл пропаґує стародавні русинські народні співанкы, стихы, приповідкы, одроджує народні звычаї, уділявучи великоє значеня передаваню їх пудроставучуй ґенерації.

Важноє місто у репертоарі занимавуть церковні пісні. Ансамбл часто выступать не лем на національных сятох, а й на вшелиякых місцных міроприятіёх.

Русинськый Фолклорный Ансамбл є носителём трёх золотых премій у державнуй системі КОТА и єдної областної (з одзначенём). 2003. рока на измаганёх народнуй співанкы у Циґандї журі присудило їм спеціалну премію.

Марта Варґа

Родила ся у Мукачові у русинськуй ґрекокатолицькуй родині. Од 2001. рока из чоловіком и дітьми прожывать у Ніредьгазї. У сімейнум бізнесї робить експорт-менеджером. Русинство и ґрекокатолицька віра споминами вертавуть ї у дітинство. Извістно, же на Пудкарпатю у совєтськый час заказовали ґрекокатолицьку віру и русинськый язык, айбо у їх родині усе честовали русинськый ідентітет, што ся выражало у языкови, культурі, ґастрономії, захраненю обычаюв. Сї традіції захранявуть ся у родині и до нашых днюв.

Од 2010. рока Марта є предсїдателём Ніредьгазського Русинського Національного Самосправованя. На конкурсї у керетох культурных днюв національных меншын Мадярщины, команда Ніредьгазы заняла 2 місто из 17 участникув. 2013. рока у Ніредьгазї из великым успіхом пруйшло Русинськоє Національноє сято, 2014. рока пуд веденём Марты Варґы одбыло ся традіційноє сято ґрекокатолицького Руздва.

2010. и 2014. рокох на выборох депутатув національных меншын Марта Варґа дустала мандат Вседержавного Русинського Самосправованя. 2010. рока она была членом культурної комісії. А од 2014. рока – член Фінансово-Ревізійнуй Комісії.

Янош Соноцькый

Янош Соноцькый родив ся 1979. рока в Оздї у ґрекокатолицькуй родині. Своє дїство провюг у боршодськых маленькых селох (Мадяровшка, Філкегаза, Гадна, Абауйсанто, Шайовпетрі). 1999. рока матуровав у Енеші, пак добыв інститутську діплому економіста-інформатика. А 2006 рока у Мішколцському університетї на факультетї селського ґаздувства дустав діплому по спеціалности „ґеофізика“. Од того часа робить по спеціалности, ги руководитель ґрупы. Має жону Вероніку, двох дїтей: Барбалу и Яноша.

2010. рока дустав мандат депутата на місцных выборох національных меншын у Еделейнї. Теперь є предсїдателём місцного Русинського Національного Самосправованя. Од 2010. рока є депутатом Вседержавного Русинського Самосправованя. 2010. рока быв предсїдателём Фінансово-Ревізійної комісії, а од 2014. рока – заміститель предсїдателя ВРС.

Томаш Тоши

Родив ся 1972. рока у Нірбаторі. Вырус у Кишлетї у простуй селськуй релїґіознуй родині из двома братами. По сконченю общеобразователнуй школы продовжав вошколованя у Естерґомськуй францісканськуй ґімназії Пелбарта Темешварі.

6. авґуста 1999. рока по сконченю Ні-

редьгазськуй ґрекокатолицькуй семінарії був высяченый єпископом Др. Сілардом Керестешом.

Первов штаціёв його сященицького діятельства був Гайдудороґ, де був учителём теолоґії у Ґрекокатолицькуй ґімназії, воспитателём у техникумі.

По первум рокови роботы Томаша Тоши назначили діректором колеґіума.

2008. рока єпископ Фюлёп Кочіш назначив го сящеником у Тісавашварі, де вун и служить уже семый рук. Од дня образованя у поселеню Русинського Національного Самосправованя, находить ся у тїснум капчаню из депутатами, за послїднї рокы проводять много совмістных торжеств, булшость из котрых уже стала традиційныма. (Днї Русинської Культуры, Днї Матері, Сїмейнї днї)

Томаш Тоши має 4 дїти: Віраґа, Томаша, Ану и Шару.

Ґабор Варґа

Родив ся 1971. рока у Земплинї, у русинськуй Комловшцї.

Діплому дустав у Мішколцському університетї по спеціалности політолоґ.

Межи 2004 и 2010 роками у містї днешнёго бываня Вамошуйфалї був депутатом містного самосправованя, де добрі упознав завданя, што стоять перед сполностёв.

2010. рока по выборох у поселеню образовало ся русинськоє національноє самосправованя. Ґабор возглавив го и змагать ся про ушыткых создати благоприятнї условія про успішноє фунґованя.

Вун був зачинателём проґрамы „Назад ку коріню“, „Русинська Традиційна Ґастрономічна выставка“. На міроприятіях регуларно выступать Комловшськый Фолклорный ансамбл. У селї Вамошуйфолу розправив крыла жунськый Ансамбл. У сёму селї Ґабор жыє из жонов и двома дочками. 2014. рока його вубрали членом Соціалної и Карітативної Комісії Мішколцського Апостольського Еґзархата. Од 2010 рока вун є депутатом ВРС. У днешнїй час у Вседержавному Русинському Самосправованю є совітником у релiґійных вопросох.

Товмачила: Ірина Скіба

Народный дохтор

Ниже из любовёв и честованём публикуєме річ Др. Александера Фединця младшого, на отвореню 17. новембра 2014. рока буста професора Александера Фединця у паркови Ужгородського Областного Шпіталя.

З нагоды Дня Семмелвейса поздоровляєме нашых прекрасных медицинськых робутникув и желаєме їм здоровля, щастя и далшых успіхув у їх благороднум діятельстві.

Честованї Панї и Панове!

Я дуже вдячный долї, што мав єм щастя так много часу провести з моїм отцём, спознати професора Фединця як чоловіка. Я не лем довгі рокы жыв з ним пуд єднов стріхов, айбо 6 рокув був ёго шофером и секретарём. По скончeню школы 1953. рока отець записав ня у автошколу, купив авто и од тогды мы кажду суботу путовали из Ужгорода до Мукачова, де жыла родина, и вертали ся в Ужгород у недїлю пуздно вечур. Серед тыждня я возив ёго по Ужгородї и в довколашных селох до хворых, у вакації возив го по областї на перевірку лїтнёї практикы

студентув и навщивляли його цімборув, колеґ и ученикув, а даколи на покликаня в гостї до бывшых хворых. Пуд час путованя вун розказував менї за свуй жывот, за родичув, за пригоды, за успіхы и розчарованя, за свуй світозор. Дякувучи вутцёви я спознав многі познатї и інтереснї люде, був єм майже у вшыткых поселенёх Пудкарпатя. Мы часто ставали коло мінералных жерел, ходили сьме у лісї, де ня научив отець зберати грибы; дякувучи йому я на цїлый жывот полюбив горы, лїс и поточкы. Паралелно из шоферством я скончив курсы машынописа и ги персоналный

секретарь друковав на машинці його рукописы, порядковав переписованя, товмачив, писав пуд його диктованя. Дуже шкодуву, же тоґды ищи не істновали діктофоны и што я не записав учутоє и увидженоє у діарь, и теперь мушу покладати ся лем на свою памнять.

Дайте ми дозвул скурчено розповісти за історію нашого рода.

Прузвище Фединец рідкостноє, мож го найти у поєдных языкох у розличных формох писаня, особено характерно йсе было у старі часы. Майчасто стрічать ся у Пудкарпаті и Галичині, пак у сосїднїх державох, а также у Зъединеных Штатох Америкы, у Канадї, Анґлії и другых державох Европы. У мене суть данї за булш ги тысяч Фединцув у цїлому світї. Я увіреный, же у далекуй минулости вшыткі Фединцї походили од єдиных предкув, котрых пак доля розметала по цїлому світови. Моя цїль - найти первых Адама и Еву Фединец у Карпатох.

Перві спомины за них суть в „Урбаріёх" податковых переписох обывательства Австро-Мадярської Монархії: у селї Раковец за 1715-ый рук жыв Симон (Семен) Фединец, за 1720-ый рук Томас (Хома) Фединец. Дале се прузвище стрічать ся много раз, айбо достовірнї данї я мам намір глядати у ґрекокатолицькых церковных книгох, котрі хоронять ся у Областнум Архіві в Ужгородї.

Про заснователя нашого рода я дузнав ся в Америцї од родины, котра подаровала менї копію споминув старшого брата отця Василя Фединца, мого крестного отця. Вшыткі 100 бокув мемуарув на русинському языкови стрыко Василь властноручно надруковав на старуй машинцї. Цитуву поєднї часткы, котрі доднесь были неизвістнї. Наш прадїдо Атаназ Фединец родив ся 1830. рока у селї Турья Ремета, у родинї русинського землероба. Вусямнадцять ручным леґінём быв нарукованый у войсько, и як вояк зучастнив ся у революції проти Австро-Мадярської Монархії пуд предводительством Лайоша Кошута. По провалї повстаня уже не муг вернути ся дому и осїв у Малому Раковцю, де став у службу лїсником. Вун жыв 95 рокув, быв 1,98 см зростом и володїв огромнов силов, быв талантливым майстром на усї рукы, будовав хыжі, робив гордовы, бутор, своїма руками шыв бочкоры и чіжмы. У 1861 роцї узяв за жону Ану Яцканич, котра подаровала му четырёх сынув: Василя, Ивана, Михаила и Петра и трёх дївок – Марію, Анну и Терезію. Старшый сын Василь быв отцём мого няня.

Наш дїдо Василь Фединець родив ся 1862. рока, быв грамотным, владїв даскулькома языками, межи єдноселян мав величезный авторітет, поверьх 25 рокув быв бировом у Малому Раковцю. Ушыткым шістём дїтюм дав вошколованя. Умер 1938. рока, похованый у Словакії, у варошыку Стреда над Бодроґом.

За нашого отця у мемуарох написано, же коли дома по родженю мама Марія дала сына на рукы чоловікови, вун повів: „Та ты, сынку, знав коли ся родити!" - у тот день была „чорна пятниця" 13-го юнія 1897. рока. Отець усе казав, же у нёго вшыток жывот 13-є было щастливым числом.

Дале, коли дїтвака понесли у церьков на крещеня, священик казав Василёви Фединцу: „Дайте хлопцёви даякоє другоє имня, ибо у селї вшыткі Иваны, Василї та Михаили". На йсе дїдо зазвідав го: „А як кличуть вашого сына?" Тот одповів: „Александер". „Тогды най и наш буде Александером, а по мадярськы Шандором".

Так сесе имня сопроводило ёго цїлый жывот: малый Шонїко став знамым професором, любимым и честованым „Шонї бачійом" про університетськых колеґув и студентув.

Якым чоловіком быв Александер Васильович?

У апрілю 1987. рока, коли я вернув ся из хованя вутця, мене чекало письмо сочуства од діректора Музея історії медицины имени Семмелвейса, котрый через два рокы став первым премєрміністером слободної Мадярської Республикы. Про вутця вун писав: „Из гордостёв храню памнять за вто, што мав єм возможность особно стріти ся из ним. Його имня было леґендов у Пудкарпатю! Вы, дїти, истино можете гордити ся своїм отцём. Вун межи вшелиякых обставин змуг обстати ся такым чоловіком, котрый вшыткым помагав".

Професор Фединец быв знаный своёв скромностёв, чоловічностёв и безмірнов добротов.

Отець быв єдным из двох лїкарюв на Пудкарпатю, котрым совєты неофіціально доволяли принимати и лїковати хворых у себе дома. И йсе вун робив не позад гроши, а завто, што каждый день ку нёму приходили селяне из цїлої области и изза ї гатарув. У 40-ых рокох мы жыли у Мукачові, а од 1951. рока отець уже робив на медфакови в Ужгородї и каждый тыждень приїзжав лем на недїлю ку нам у Мукачово. Молодым хлопцём памнятаву лем вто, што пуд час обіда вун даколи казав мамі, што были хворі и изза гатарув области. А также, што у нас на кухнї усе варило ся на много люди, біднї хворі обідали у нас, даколи и ночовали, а у кого не было на што поїхати дому, отець давав гроші на білет. Вун був дїйстно народным дохтором. И у сёму вун быв неутомимым. Слава за нёго была великов, на операцію зоба (воле) приїзжали из Урала и Кавказа.

Його доброта проявляла ся и у тому, што вун у выходнї дни и сята каждоє рано ишов до шпиталю, заходив у кажду палату, часто присїдав на постель хворого и говорив из ним.

Из хворыма быв отвореный, каждому поясняв, яка у нёго хворота и яку буде робити операцію. Отець и у лекціёх обертав позур на йсе, казав, што лем од усвідомленого хворого мож розраховувати на сполупрацу из дохтором.

И вун дійстно помагав, и не лем хворым. По войнї помагав людюм, котрі вертали ся из фашистськых концтаборув, помагав родинам ґрекокатолицькых сященикув, котрых совєты засудили на 10-25 рокув и помагав тым, котрым удало ся выжыти и вернути ся из таборув ҐУЛАҐа.

Вун за каждого говорив лем доброє. Кедь кось пробовав розказати ёму за когось плїткы, вадь дакого очорнити перед ним, отець перерывав го и казав: „Сесе мене не інтересує, завто вас характеризує!

Вун був высококультурным чоловіком, говорив на пятёх языкох, добрі знав латынь. Конспекты до своїх лекцій писав по руськы позад трёх причин: наука в університетї вела ся на руському языкови, основна булшость професорув была из Росії, учебникы и атласы были также руські. Айбо отець лекції не читав из конспектув, лем даколи позерав до них, вун говорив слобудно, а коли розказовав интереснї історії хворот, часто казав ушытко по русинськы. Коли хотїв пудкреслити штось дуже важноє, усе казав: "Сесе маете знати, як Отченаш!".

Про ёго релїґійность. Вун був ґрекокатоликом, як и його родителї, каждый день молив ся, цїлый рук кажда пятниця у нас была пустным днём, и дома держали вшыткі церковнї сята. Перед операціёв вун на даскулько минут одходив у сторону, не говорячи стояв, и видїло ся, што концентрує. Коли я його зазвідав, вун одвітив, же тогды молить ся и просить помочи од Бога, бо жывот хворого Господь дав у ёго рукы.

Коли секретарь парткома хотїв аґітовати його вступити у комуністичну партію, вун открыто уповів: „Я віруву у Бога и воспитовав ся на 10 божых заповідёх, я не годен прийняти ваш атеізм. Моя партійность у лїкованю люди".

Наш отець був мудрым и практичным чоловіком, вун казав: робота – не ганьба. Напримір, наша из братом порука, як вошколашув, было заносити из улиці у пивницю вшытко паливо: дрыва и угля. …И мы из братом участвовали у вшыткых ремонтных роботох у обох хыжох у Мукачові и Ужгороді, научили ся много хосенного од майструв, што пак дуже придало ся у жызни. Из свого опыта отець учив нас: „Усе памнятайте, што совєты од вас можуть вшытко забрати, вшытко окрем вашого знаня". Його требованя, обы мы, його дїти, закончили медфак было лоґічным резултатом траґічної долї десяткув сотень засудженых, выселеных и загиблых у Сибіру родичув, приятелюв и знакомых. Вун казав: „Як дохторы, вы будете мати не лем булше шансув вужыти, айбо годнї будете помагати и другым засудженым".

За Александера Васильовича не мож вшытко розказати у куртуй бесїдї, за нёго мож говорити годинами. Вшыткі, ко знав його лично, одмічавуть його усе ласкавый погляд и добру усмішку. Отець из каждым чоловіком находив общый язык, хворі часто казали, што по бесїдї из ним, їм ставало лїпше. И люде односили ся ку нёму из великым довіріём.

Отець любив пофіґлёвати, мав чудесноє чуство юмора, знав много анекдотув. У товаристві вун быв душов компанії.

Туй треба спомнянути и нашу мамку. Александер Васильович женив ся у Мукачові 2-го февруара 1935. рока, коли йому уже было 38 рокув, а нашуй мамі неповных 22. Вун познакомив ся из Марійов Лешко, дуже файнов молодов жонов, на тенїсных кортох у Мукачовськум коргазї. Марія Василївна Лешко народила ся 18. апріля 1913. рока у родинї діректора школы у селї Нїмецька Кучава. Ласло Лешко (1875-1924), котрый походив из села Нижня Грабовниця и був ґрекокатоликом. Його жона Марія Ковач (1897-1976) была дочков Дёрдя Ковача, напувмадяра, напувнїмця, середняка землевластителя, бирова села Нїмецька Кучава, и Марґіты Кізман, дочкы нїмецькых (швабськых) колоністув, поселенцюв из Баварії, обадвоє были римокатоликы.

Хоть межи нашыма родителями був великый роздїл у віцї, їх сопружеськый жывот був щастливым и гармонічным. Отець обожнёвав свою жону, называв ї „Душков". Мама дїйсно была душов нашої родины.

Наконець, мушу розказати за любов отця ку рудную земли и його великодушность. Обы я муг дустати дозвул на выїзд до Мадярщины, отець попросив ся на прийом ку первому секретарёви обкома Юрію Васильовичу Ілницькому. Коли вун учув, што я хочу еміґровати из Совіцького Союза, то казав, што кедь мене пустять, то за мнов захотять выїхати и брат, и сестра, а пак зазвідав: „Александер Васильович, и Вы хочете нас лишити?" „Кедь пустите моїх дїти, обіцяву, што я не поїду. Я туй родив ся, туй и умру!" - одповів отець. И вун додержав свого слова! Умер отець 6-го апріля 1987. рока, не дожывшы два місяцї и єден тыждень до 90 рокув.

Наконець хочу уповісти, же привіз єм из собов лавровый вінець из надписом „Из подяков од фамілії Фединец".

Из подяков, што вун быв, быв нашым вутцём, великым сыном свого народа.

З подяков головному дохтору Яцинї Юрію Юрійовичу, дохтору Тураку Йосипу Андрійовичу, ушыткому колективови областного коргаза имени Андрія Новака и вшыткым, ко так бережливо захранявуть памнять за професора Александера Васильовича Фединца.

***Др. Александер Фединец**, младшый*

На світ прийшла мала дітина.
Прийшла, обы ї спознали.
Обы вповісти: „ Йсе я!”
И у світї вандровати.

Віра Ластївка- Жменяк, Ужгород

Gyermek született e világra.
Azért jött, hogy megismerjék,
Hogy elmondhassa: „Itt vagyok!”
És elinduljon vándorolni a nagyvilágban.

Zsmenyák-Lásztivka Vira, Ungvár
Fordította: Janger Bt.

Debrecenben – Orbán Viktor miniszterelnök és Kocsis Fülöp görögkatolikus érsek közös sajtótájékoztatót tartottak a kormány és az egyház együttműködése kapcsán.

Mint ismert, Ferenc pápa márciusban alapította meg a Magyarországon élő görögkatolikusok számára a Hajdúdorogi Metropóliát. Ezzel gyakorlatilag sajátjogú egyházat alapított a pápa a magyarországi görögkatolikusoknak. A görögkatolikus érsekség székhelyének Debrecen városát jelölte ki a pápa.

Orbán Viktor és Kocsis Fülöp

Kocsis Fülöp első metropolita nemrégiben azzal a kéréssel kereste meg az önkormányzatot, hogy a Petőfi téren szomszédos egykori Debrecen Hotel épületét és a volt Hatvani István Kollégiumot adják ingyenes hasznosításba a metropólia számára. Április végén a debreceni közgyűlés elfogadta Papp László polgármester erről szóló előterjesztését. Kruppa Tamás, a Hajdúdorogi Metropólia általános püspöki helynöke a múlt héten úgy nyilatkozott a Debrecen Televíziónak, hogy az épületek állapotát előzetesen már felmérték, s azt állapították meg, hogy a felújításuk több százmillió forintba kerül majd.

A görögkatolikus egyház már évek óta kollégiumi gondokkal küszködik, így az egykori hotelt kollégiumként üzemeltetik majd. A másik épületben az érsekség különböző hivatalai és irodái kapnak helyet. A jövőben ez lesz a Hajdúdorogi Egyházmegye érseki központja. A püspöki helynök azt is elmondta, hogy a felújításokhoz és átalakításokhoz kormányzati segítséget remélnek.

És kapnak is – jelentette be hétfői debreceni látogatásán Orbán Viktor miniszterelnök. A kormány ugyanis határozott a metropólia megalakulásával kapcsolatos infrastruktúra kialakítása érdekében a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból történő előirányzat-átcsoportosításról.

A kormányhatározat értelmében idén 810 millió forintot kapnak beruházásaik megvalósításához a görögkatolikusok. Arról is döntöttek, hogy a következő évben 1 milliárd 100 millió forintot, 2017-ben pedig további 390 millió forintot különítenek el erre a célra az ország költségvetéséből.

Orbán Viktor, Magyarország miniszterelnöke ellátogatott a görögkatolikus püspöki helynökségre is, majd sajtótájékoztatót tartott a kormány és a debreceni görögkatolikus egyház együttműködéséről Kocsis Fülöp érsekkel a Cívisház épületében.

Kocsis Fülöp: nem csak a templomban élünk.

Kocsi Fülöp köszönő szavaiban szólt arról, mennyire fontosnak tartja ezt a lehetőséget arra, hogy az egyház fejlődjön. Mint mondta: nagy csodaként élik meg ezeket a napokat, hónapokat a görögkatolikusok. Felidézte azt, amikor a máriapócsi csodatevő ikont országjáró körútra indították, melyen ő maga is végigkísérte az ikont, s melynek végén érkezett a hír, hogy Ferenc pápa megalapította a Magyarországon élő görögkatolikusok számára a Hajdúdorogi Metropóliát.

– A csodák sorozata azóta is folytatódik. Sokat jelentett Debrecen támogatása is. Külön öröm volt, hogy ellenszavazat nélkül megszavazta a közgyűlés a két épület használatba adását – mondta Kocsis Fülöp, aki felidézte azt is, hogy Debrecen száz éve is örült a görögkatolikusok letelepedésének. – Akkor ugyanebben az épületben, a Cívisház épületében béreltek helyiségeket – idézte fel az érsek, aki kitért a történelmi körülményekre, a Romániából érkezett bombával elkövetett merényletre is.

– Mi most visszatértünk, s itt alakítottunk ki egy kis helynökségi irodát. Az erkélyéről látszik a két épület, melyeket szándékaink szerint élettel szeretnénk megtölteni. Kollégiumot, roma szakkollégiumot, a lakosság számára lelkiegészség-házat szeretnék létrehozni. Nem csak a templomban élünk, hanem az egész országot szeretnénk az evangélium örömhírével boldogítani. Köszönöm a városnak az épületet – mondta Kocsis Fülöp hozzátéve, hogy mivel ezek az épületek több éve nem voltak használatban, sokba fog kerülni a rendbetételük.

Az érsek arról is szólt, hogy ezért a miniszterelnökhöz fordult levelével, és kérte a támogatását. S gondolatai zárásaként azt is elmondta, meglátása szerint Debrecenben különleges helyzet van, hiszen új püspöke van a reformátusoknak, „én is idekerültem, s vélhetően a nyugdíjba vonuló Bosák Nándor püspök úr helyére is fiatalabb püspöke érkezik a római katolikusoknak”.

Orbán Viktor: az országnak ilyen szilárd pillérekre van szüksége

– Láthatják, az ember küld egy gratuláló levelet, és máris egy ingatlanfejlesztésben találja magát… – szólította meg a sajtótájékoztató közönségét Orbán Viktor miniszterelnök, majd komolyra fordítva a szót felidézte, hogy pünkösdhöz közeledünk, ami a Szentlélek kiáramlásának napja.

– Olyan egyházról van szó, mely hosszú, és kitartó küzdelmet folytatott, hogy magyar nyelven szólhasson a híveihez – emlékeztetett beszédében a miniszterelnök, hozzátéve, hogy az állami és az egyházi alkalom találkozott ezen a napon.

Hangsúlyozta, azzal, hogy a metropóliát Ferenc pápa létrehozta, egy újabb erős pillére lett az egyháznak Magyarországon. – Az országnak ilyen szilárd pillérekre van szüksége ahhoz, hogy keresztény ország lehessen, s ezért is foglaltuk bele a kereszténység gondolatát is az alaptörvénybe.

– A kereszténység minden ágával és bogával együtt elválaszthatatlan a történelmünktől – mondta Orbán Viktor. – Nem azért vagyunk európaiak, mert területileg Európához tartozunk, hanem azért, mert keresztények vagyunk.

A miniszterelnök szólt arról is, hogy létezik egy világos magyar történelmi tapasztalat: az ország mindig is akkor volt erős, amikor az állam nem ellenségének, hanem szövetségének tekintette az egyházakat. – Ezért is tartottuk fontosnak ezt a megállapodást, hiszen olyan értékekről van szó, melyekre a 21. században is szüksége lesz az országnak. A görögkatolikus egyház a magyar kultúra, oktatás fontos szereplője volt korábban is, és meggyőződésünk, reményeink szerint ezúttal is hozzájárul.

info@dehir.hu 2015. május 18.

Ruszin Nemzeti Ünnep

A Polgár mellett található Archeopark népi faépítészeti remekek hangulatos környezetében, 2015. május 30-án, szombaton a Magyarországi ruszin közösség tagjai gyűltek össze az évente megrendezendő hagyományos Ruszin Nemzeti Ünnepre. A rendezvény Paraklisszal kezdődött, amelyet a Nagyméltóságú és Főtisztelendő Kocsis Fülöp, Hajdúdorogi Egyházmegye metropolitája celebrált. Megtisztelte jelenlétével a híveket Nagyméltóságú és Főtisztelendő Dr. Orosz Atanáz, a Miskolci Egyházmegye püspöke is.

Az összegyűlt mintegy 350 fős közönséget Kramarenko Viktor, az Országos Ruszin Önkormányzat elnöke köszöntötte, majd Karagity István, az EMMI munkatársa felolvasta Soltész Miklós, az EMMI Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Államtitkár köszöntő levelét. Ezek után került sor a 2015. évi Hodinka Antal Díjak ünnepélyes átadására.

Kramarenko Viktor ünnepi köszöntője

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Szeretettel köszöntöm a Nagyméltóságú és Főtisztelendő Kocsis Fülöp Hajdúdorogi metropolita Urat és a magyarországi görögkatolikus híveket, különös tekintettel arra, hogy Őszentsége Ferenc pápa idén márciusában alapította meg a Magyarországon élő görögkatolikusok számára a Hajdúdorogi Metropoliát. Örömmel köszöntöm Giricz Verát, parlamenti nemzetiségi szószólót, Karagity Istvánt, az Emberi Erőforrások Minisztériuma munkatársát, a Ruszin Nemzetiségi Önkormányzatok megjelent elnökeit, képviselőit és kedves vendégeinket.

Nagy öröm számomra, hogy elnökké megválasztásom óta először köszönthetem a megjelent nagy létszámú ruszin közösséget.

A ruszin hagyományokhoz híven, ezennel megnyitom Nemzeti Ünnepünket és kérem, hogy énekeljük el a Múcsonyi Hagyományőrző Pávakörrel együtt a ruszin himnuszt.

Fontos feladatomnak tartom nyelvi örökségünk megmentését. Jelenleg a ruszin nyelv oktatása olyan helyzetben van, hogy nemcsak feladatomnak, hanem kötelességemnek tartom a nyelv megőrzését szolgáló feltételek megteremtését. Közismert tény, hogy Magyarországon évtizedek óta szünetelt az anyanyelv használata. Így nemcsak gyerekeinknek, hanem középkorú társainknak is újra kell tanulni a nyelvet. Örömünkre szolgál, hogy néhány év kitartó tudományos munka eredményekéne idén Magyarországon először megjelennek a ruszin nyelvű tankönyvek: a Ruszin nyelv 1-2. évfolyam és a Ruszin népismeret 1-4. évfolyamok tanulói számára. Az Országos Ruszin Önkormányzat annyi példányt rendel a kiadótól, hogy elegendő könyv álljon rendelkezésre nem csak az iskolák, a könyvtárak, hanem a települési és területi önkormányzatoknak részére is. Ily módon nyelvi tanfolyamok, felolvasóesték megszervezésére kerülhet sor.

Ami a Ruszin Világot illeti, hangsúlyozom, hogy a folyóirat a magyarországi ruszinok közéleti, tájékoztató lapja. Gondolom, észrevettétek, hogy az ez évi kiadványok színesebbre, érdekesebbre sikerültek. Ez nem az én véleményem, hanem az olvasóké. Az újdonság - a gyermekoldal, amivel a kisebb korosztálynak is szeretnénk kedveskedni, és így játékos formában talán közelebb hozni számukra a ruszin nyelvet.

A következő számban Vámosújfalu szeretné megismertetni az olvasókkal a falu ruszin közösségének aktív életét. Az előző ciklusban a Ruszin Világ folyóirat hasábjain már bemutatkozott néhány önkormányzatunk és kérem a települési önkormányzatok elnökeit, ha szeretnék, hogy az olvasók többet megtudjanak az ő közösségükben történő munkájukról, küldjenek cikkeket tevékenységükről.

A székházban működő könyvtárunk új szolgáltatással fog bővülni: a jövőben a honlapon elérhetőek lesznek a könyvtár szolgáltatásai. Ezen belül megjelennek az olvasók számára érdekes könyvek digitalizált formában, valamint olyan interaktív kétnyelvű felület, amely segíti neves íróink, művészeink, tudósaink és alkotásaik megismerését.

Muzeológusunk most dolgozik egy vándorkiállítás

létrehozásán, amelynek bemutatásával közelebb tudná vinni a tárlatot a távolabbi településeken élő ruszin közösségekhez. Ha egy csoport előre jelzi, hogy szeretné meglátogatni múzeumunkat, muzeológusunk hétvégén is szívesen bemutatja a tárlatot.

Az Emberi Erőforrás Minisztériuma Támogatáskezelő albizottságának tagjaként személyesen vettem részt a benyújtott pályázatok elbírálásában. Az Országgyűlés Magyarországi Nemzetiségi Bizottságával lefolytatott számos egyeztetés és a nemzetiségi szószólók aktív tevékenységének köszönhetően sikerült jelentős emelést elérni a nemzetiségi önkormányzatok általános, feladatalapú és pályázati támogatási összegek meghatározásában.

A 2016-os központi költségvetési támogatás tervezésében az Országos Ruszin Önkormányzat, hasonlóan a többi országos önkormányzathoz, önmérsékletet tanúsított és nem nyújtott be támogatási igényt 2016. évre. A központi költségvetési tervezetben a települési és területi önkormányzatok számára viszont kérte a működési összegek 100% emelését.

Köszönet és elismerés illeti az Edelényi, a Zuglói és Budapest XVI. kerületi ruszin közösségeket, amiért ez év május 10-én a közmédia nemzetiségi napján méltóképpen képviselték ruszin nemzetünket a Pest megyei Turán. Szűk két hét állt rendelkezésre a felkészüléshez, de ez elegendő volt ahhoz, hogy ez a három közösség kiállítson egy focicsapatot, valamint háromféle ruszin étel gasztronómiai bemutatóját is megszervezze. Külön köszönettel tartozunk Szónoczky János Mihálynénak, aki ruszin címert hímzett a focicsapatunk mezére, s ezzel a csapatunk kiemelkedett a többi résztvevő közül.

Öröm számomra, hogy együtt lehetünk és ünnepelhetünk ezen a jeles napon, várom a javaslatokat, ötleteket, ehhez a nem könnyű, de érdekes feladathoz, amit elvállaltam ebben a választási ciklusban.

Mindenkinek kellemes időtöltést kívánok!

Kramarenko Viktor, ORÖ elnök

Főtisztelendő Kocsis Fülöp ünnepi beszéde

Szeretett testvéreim!

Pünkösd hetében jöttünk össze, erre a nagy nemzeti imádságos napra, örvendező együttlétünkre. Pünkösd mindent megváltoztatott a világban. Elindította az egyházat, hogy az egyház mindent megváltoztasson a lelkünkben.

Aki a pünkösdi lelket, az Isten Szent lelkét magába fogadja, annak az élete ettől megváltozik. Ha valaki nem fogadja be a lelket, azt lehet mondani, hogy hiába szállt meg Isten Szent lelke. Mint amikor az eső lehull a földre és Ézsaiás próféta szerint nem tér vissza úgy, hogy termékennyé, porhanyóssá ne tenné a földet, ugyanúgy az Isten Szent lelke leszáll a lelkünkbe és nem tér oda vissza anélkül, hogy ne tette volna termékennyé, befogadóvá, porhanyóssá, sok kalászt termővé, a mi lelkünket, abban az esetben, ha befogadjuk a lelket.

Hogyha egy földrészre, egy területre nem esik az eső, be van fedve, le van takarva, nem jut el hozzá az esővíz, akkor hiába esik ez az eső a földre, azt a részt, azt a földterületet nem tudja termékennyé tenni. Ezért hát minekünk is meg kell nyitni magunkat, ki kell tárni a lelkünket, hogy be tudjuk fogadni a lelket, hogy a Mindenható Isten lelke átalakítson bennünket igazán, termékennyé tegyen minket. Micsoda meddő fából való emberi erőlködés, amikor az ember saját erejéből akar nagyokat cselekedni, nagy műveket akar létrehozni, de szíve be van zárva Isten felé, nem engedi be lelkébe az Isten termékeny cselekvő lelkét.

Látszólag az ilyen emberek is nagy dolgokat tudnak végbe vinni. Óriási épületeket, gyárakat lehet megalkotni, újabb találmányokat lehet alkotni, akár az űrbe is el lehet jutni. De mit alakít ez az ember lelkén? Boldogabbá teszi az, ha nem a lelkén, a saját lelkén cselekszik ilyenkor a teremtő, egyszerűen csak saját magának akar nevet szerezni, volt már rá példa. Amikor az emberek összejöttek, épületeket, tornyokat akartak építeni, hogy nevet szerezzenek maguknak, mi lett az eredménye, sem a bábeli torony nem készült el és az egység darabokra hullott, nem tudtak egyet érteni egymással, összevesztek, nyelvekre, különböző nyelvekre hullottak.

Pünkösdnek az átalakító irodája éppen ennek a helyreállítása. A leszálló lélek a sok nyelvet egyesíti, ez az igazi egység, amelyeket az Isten teremt. És ettől kezdve már az ember, az Istennel egyesült ember, nem magának akar hírnevet szerezni, hanem az Istennel akar együtt működni. Sokkal nagyobb dolgokra, összehasonlíthatatlan dolgokra képes. A Bábeliek is össze akartak fogni, összegyűlni, közösséget alkotni, és egy közösen nagyot cselekedni. Tudjuk, hogy mi lett ennek az eredménye.

Testvéreim, nekünk, akik főként a ruszin nemzetiség tagjai vagyunk, vagy pedig rokonszenvezünk velük, a mi távlatunk az összefogás, de nem az emberi erőből, nem az emberi erőfeszítésből, az emberi törekvésből, hanem az Isten lelkének szívűnkbe engedése által. Csak akkor lehet közösség, és csak akkor lehet közösségi cselekvényes munka, ha az isten Szent lelkét szívünkbe fogadjuk és akkor fogunk tudni együtt működni az emberrel és Istennel is.

A Húsvéti időben, Húsvéttól Pünkösdig terjedő időben, a bizánci egyházban a görögkatolikus egyházban létezik egy ősi szokás - ilyenkor nem szoktunk letérdelni. Minden imádságunkat állva vagy ülve mondjuk. De amikor eljön Pünkösd napja, leszáll ránk a Szentlélek és akkor az egyház a pap vezetésével elmondja a térdhajtási imát, letérdelünk és így fohászkodunk, attól kezdve újra térdet hajtunk, térdre borulva imádkozunk. Ez az átalakult embernek az élete, a magatartása, hogy térdre borul, az Isten előtt megvallja bűneit, bűnbánattal áll az Isten előtt és akkor már az emberek felé sem haraggal, ítélkezéssel, bántással közeledik, mert hát akkor mit érne annak a bűnbánó magatartása, aki az Isten előtt letérdelt, másokat pedig letaposott. Így alakítja át tehát lelkünket bűnbánó, alázatos emberekké az Isten Szent lelke és az ilyen emberek miatt nagyot is cselekedik. Én mindig azt tapasztaltam a Kárpát-medencében, ha bármelyik vidékre mentem, akár a határon túl, vagy a tengeren túl, az Egyesült Álla-

mokban vagy Kanadában, találkoztam ruszin görögkatolikus emberekkel, hogy jellemző volt rájuk az alázat és a bűnbánat, büszkeség az őseinkre is a nemzetünkre. Ez vezessen bennünket tovább, ez nyitja meg igazából a lelkünket arra, hogy be tudjuk fogadni az Isten Szent lelkét és akkor nem mi fogunk nagyokat alkotni, hanem maga az Isten Szent lelke rajtunk keresztül.

Tehát testvéreim most nagyon szép, Isten szívéből szóló imádságunk következő pillanata következik, amikor az evangéliumot megcsókoljuk, püspöki szertartáson pedig a püspöki keresztet. Ez a csók, amely az evangéliumot és a keresztet csókolja, fejezze ki készségünket, nyitottságunkat a bűnbánatra és akkor Isten Szent lelkének a befogadását, egymás elfogadását, az Isten iránti szeretetünknek ez a gesztusa, kifejeződése valóban átalakít bennünket.

Ámen!

Soltész Miklós üdvözlő levele

Tisztelt Elnök Úr!

Örömmel vettem meghívását a hazai közösség Nemzeti Ünnepe alkalmával tartandó rendezvényre, de sajnálatomra – egyéb, már korábban rögzített kormányzati feladataim miatt – személyesen nem tudok jelen lenni. Engedjék meg azonban, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériuma Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Államtitkársága nevében néhány szóval én is üdvözöljem Önöket e jeles napon.

Egy ruszinok által sokat emlegetett mondatot idézve „a ruszinok ezer éve élnek együtt a magyarokkal". Ennek az együttélésnek ezúttal csak két példáját említeném.

Bonkaló Sándor az egyik legnagyobb tiszteletnek örvendő ruszin tudós szerint: „a ruszin nép mindig érezte, s ha kellett, tettekkel is bizonyította, hogy a magyar hazához tartozik és tud, és akar is áldozatot hozni". És valóban, a ruszinok történetileg bizonyíthatóan kivették részüket a Magyar Királyság védelméből. Ennek egyik ékes bizonyítéka a Rákóczi Szabadságharcban kiérdemelt „gensfidelissima" cím- A kárpátaljai parasztok ugyanis életüket ajánlották a fejedelemnek, akitől felszabadulásukat várták. Hasonló önfeláldozással álltak másfél évszázaddal később, ekkor már elsősorban a ruszin értelmiségiek, Kossuth mellé.

A legtöbb fordulatot a ruszin nép életében azonban a 20. század hozta, elég, ha csak arra gondolunk, hogy anélkül éltek négy állam fennhatósága alatt, hogy akár a szomszéd faluba költöztek volna.

Természetesen én is tudom, történelmünknek vannak sikerei, örömteli pillanatai, de tragikus és fájdalmas eseményei is, amelyekről most sem szabad megfeledkeznünk. De bízom benne, a mi együttélésünknek a jövőben lesznek olyan elemei, amelyek arról szólnak, hogy Magyarországon összefognak nemcsak a nemzetiségek, hanem a nemzetiség és a magyar nemzet, és ezzel talán tudunk példát mutatni a világnak, különösen a Kárpátmedencében élőknek.

Új Alaptörvényünk rögzíti, hogy a Magyarországon élő nemzetiségek – így a hazai ruszin közösség tagja is – a magyar politikai közösség részei és államalkotó tényezők. Az elmúlt időszak legfontosabb nemzetiségpolitikai eseménye volt, hogy az Országgyűlés a nemzetiségek számára – az új Alaptörvénynek megfelelően – az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvény megalkotásával biztosítja a parlamenti képviselet, a teljes jogú mandátum kedvezményes megszerzésének lehetőségét, illetve azon nemzetiségek számára, melyek nem szerzik meg a kedvezményes mandátumot, a nemzetiségi szószóló jogintézmények megteremtésével rezsik lehetővé az Országgyűlés munkájában való részvételt.

Talán az sem véletlen, hogy a 2011. évi népszámlálás adatai alapján 10 év alatt a ruszin nemzetiséghez tartozók száma több mint háromszorosára nőtt a 2014/2015. évi oktatási statisztikai adatok szerint pedig 4 ruszin nemzetiségi általános iskolában 283 gyermek tanul, és 2 intézményben, Múcsonyban és Komlóskán 32 gyermek részvételével folytatnak ruszin nyelvoktatást.

Azt a kívánom a ruszin közösségnek, a ruszin közösség minden tagjának, hogy egyenrangú hazai polgárként őrizzék meg továbbra is nemzetiségi identitásukat, a sokszínű nemzetiségi nyelvet, kultúrát és hagyományokat. Adják át ezen értékeket az elkövetkezendő generációnak, gyermekeiknek, unokáiknak. Magyarország az Európai Unió Tagjaként is fontosnak tartja, hogy mi valamennyien megőrizzük és ápoljuk nemzeti és nemzetiségi önazonosságunkat és kultúránkat, őrizzük és gyarapítsuk szűkebb és tágabb közösségeinket.

Üdvözlettel: Soltész Miklós

Születésének 70. évfordulóját ünnepli közösségünk egyik legrégebbi és legaktívabb tagja, Kozsnyánszky János, a Magyarországi Ruszinok/Rutének Országos Szövetségének és a Sárospataki Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat elnöke, az Országos Ruszin Önkormányzat Pénzügyi Ellenőrző Bizottság elnöke, a hagyományos II. Rákóczi Ferenc megemlékezések kezdeményezője es szervezője.

Kívánunk az ünnepeltnek erőt, egészséget, boldogságot és sok sikert a szerteágazó tevékenységéhez!

Hodinka Antal Díj kitüntetettjei 2015.

Múcsonyi Hagyományőrző Pávakör

Az együttes 1973-ban alakult, szakmai vezetője Gregorockiné Czövek Ibolya.

A 13 fős dalkör számos helyen lépett fel műsorával idehaza és külföldön is (Szerbia, Szlovákia, Ukrajna), népszerűsítve az ősi ruszin népdalokat, verseket, mondókákat, felelevenítve a hagyományokat, népi szokásokat. Hivatásuknak érzik ezek átörökítését a felnövekvő nemzedékek számára. Repertoárjukban fontos helyet kaptak az egyházi énekek. Az együttes gyakori fellépője nem csak a helyi nemzetiségi ünnepek, hanem más hazai ruszin közösségi rendezvényeknek is.

A Múcsonyi Hagyományőrző Pávakör az országosan elismert KÓTA szervezet által kibocsájtott három arany és egy területi „Kiválóan megfelelt" minősítés birtokosa, a 2003. évi Cigándi népdalversenyen a zsűri különdíját nyerték el.

Varga Márta

Munkácson, ruszin görögkatolikus családban született. 2001-től férjével, gyermekeivel és unokáival Nyíregyházán él. Családi vállalkozásban export menedzserként dolgozik.

A ruszinság és a görögkatolikus vallás gyerekkorára emlékeztetik.

Köztudott tény, hogy Kárpátalján, a szovjet korszakban, tiltották a görögkatolikus vallás **g**yakorlását és a ruszin nyelv használatát. Ennek ellenére családjukban mindig is fontos volt a ruszin önazonosság ápolása, amely a beszédben **és** a kultúra, a gasztronómia és a szokások megőrzésében nyilvánult meg. Ez a küldetéstudat mind a mai napig megmaradt.

2010 óta a Nyíregyházi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat elnöke. A Nyíregyházán megrendezett Magyarországi Kissebségi Önkormányzatok Sport, Kulturális és Gasztronómiai Találkozóján 17 csapatból a második helyet értek el. A 2013. évi Nyíregyházán megtartott nagysikerű Ruszin Nemzeti Ünnep rendezvényeit és a 2014. évi, emlékezetes görögkatolikus karácsonyi hagyományokat bemutató és ápoló estet Varga Márta hozzáértő vezetésével a Nyíregyházi Ruszin Önkormányzat szervezte és bonyolította le.

A 2010. évi és 2014. évi nemzetiségi képviselők választásán Varga Márta az Országos Ruszin Önkormányzat közgyűlésében képviselői mandátumot szerzett. 2010-től 2014-ig az ORÖ Kulturális és Oktatási Bizottságának, 2014-től az ORÖ PEB tagja.

Szónoczki János

1979-ben született Ózdon, görögkatolikus családban.

Gyermekkorát sok Borsod megyei görögkatolikus kis ruszin faluban töltötte: Mogyoróskán, Filkeházán, Gadnán, Abaújszántón, Sajópetriben.

1997-ben érettségizett Encsen, majd felsőfokú gazdasági informatikus szakképesítést szerzett.

2006-ban diplomázott a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi karán mint környezet-geofizikus mérnök és azóta szakmájában csoportvezetőként dolgozik..

Felesége Flaskó Veronika. Két gyermekük van: Borbála (2010) és János (2012).

A 2010. évi nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán települési önkormányzati képviselői mandátumot szerzett Edelényben, majd a helyi ruszinok összefogásával megalakította az Edelényi Ruszin Kisebbségi Önkormányzatot, melynek azóta is az elnöke. A települési önkormányzat tagjai sikeresen szerepeltek a 2014. évi nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán.

Az Edelényi Ruszin Önkormányzat képviselőtestülete lelkes szervezője a hagyományőrző Máriapócsi, Sárospataki és ORÖ rendezvényeknek, rendszeresen támogatja a ruszin kiadványokat, az egyházi eseményeket, alapítványokat, civil szervezeteteket. 2014-ben a görögkatolikus egyházközség alapítványával együttműködve 16 nagycsalád részére szervezett kirándulást, a következő, a 2015-ös kirándulás szervezése is folyamatban van.

Szónoczky János 2010-től az Országos Ruszin Önkormányzat képviselője, a PEB elnöke. 2014. évi nemzetiségi képviselők választásán az Országos Ruszin Önkormányzat közgyűlésében mandátumot szerzett, jelenleg az ORÖ elnökhelyettese.

Tasi Tamás parókus

1972-ben született, Nyírbátorban. Két testvérével együtt Kislétán, egyszerű, falusi, vallásos családban nőtt fel. Az általános iskola befejezése után az esztergomi Temesvári Pelbárt Ferences Gimnáziumban folytatta tanulmányait.

A Nyíregyházi Görög Katolikus Szeminárium elvégzése után 1999. augusztus 6-án szentelte áldozópappá Dr. Keresztes Szilárd Püspök Úr.

Papi működése első állomása Hajdúdorog volt, ahol a Görög Katolikus Gimnázium és Szakközépiskolában hittanárként, ennek kollégiumában pedig nevelőtanárként dolgozott.

Egy év után nevezték ki a kollégium vezetőjének.

2008-ban Kocsis Fülöp Püspök Úr Tiszavasváriba nevezte ki parókusnak, itt szolgál hetedik éve. A Tiszavasvári Ruszin Nemzetiségi Önkormányzattal megalakulása pillanatától szoros kapcsolatban van magánemberként és parókusként egyaránt. Az Egyházközség és a Ruszin Önkormányzat nagyon sok közös programot szervezett az elmúlt években, több közülük már hagyománnyá vált. /Ruszin Kulturális Napok, Anyák napi köszöntések, családi napok, egyházközségi bál, ruszin szilveszter és az egyházi ünnepekhez kapcsolódó rendezvények/

Négy gyermekünk van: Virág, Tamás, Anna, Sára.

Varga Gábor

Varga Gábor, 1971.03.02-án Zemplénben**,** a ruszinok lakta Komlóskán született.

A Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karán politológus diplomát szerezett.

2004 és 2010 között lakóhelyén, Vámosújfaluban önkormányzati képviselőként közéleti feladatokat látott el.

A 2010-es önkormányzati választás után alakult meg a községben a Ruszin Önkormányzat. elnökeként Varga Gábor hatékonyan igyekszik mindenki számára értékes és érdekes ruszin közösségi életet szervezni.

Ötletadója volt az utóbbi években Komlóskán, a Ruszin Parkban sikeresen megrendezett „Vissza a Gyökerekhez Ruszin Hagyományőrző és Gasztronómiai Bemutató" programnak. Az önkormányzat rendezvényein rendszeresen fellép a Komlóskai Nemzetiségi Pávakör, de községükben, ahol Gábor feleségével és két lányával él, is bonogatja szárnyait a helyi asszonyok alkotta Vámosújfalui Ruszin Dalkör.

2014-ben a Miskolci Apostoli Exarchátus Szociális és Karitatív Bizottságának tagjává választották. 2010 óta az ORÖ képviselője. Jelenleg az ORÖ Egyházi tanácsnoka.

Gratulálunk a 2015. évi Hodinka Antal Díj kitüntetettjeinek, jó egészséget, sok örömöt és további sikereket kívánunk tevékenységükhöz!

Népünk gyógyítója

Tisztelettel és szeretettel közöljük ifjabb Dr. Fedinecz Sándornak 2014. november 17-én, Ungváron, Fedinecz Sándor sebészprofesszor mellszobrának avatásán elhangzott beszédét.

Semmelweis nap alkalmából gratulálunk közösségünk kiváló egészségügyi dolgozóinak, kívánunk jó egészséget, sok örömöt és további sikereket áldásos tevékenységűkhöz.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Hálás vagyok a sorsomnak azért, hogy ifjúkoromban szerencsém volt oly sok időt együtt tölteni édesapámmal, megismerni Fedinecz professzort mint sokoldalú embert. Nem csak egy fedél alatt éltünk évikig, de hat éven keresztül voltam a személyes titkára és sofőrje. Az érettségim után 1953-ban Apám beíratott az autósiskolába és vett egy használt autót, ettől az időtől minden szombat délután kocsival mentünk Munkácsra, ahol a család lakott, és vasárnap későn este tértünk vissza Ungvárra, ahol kettesben laktunk. Hétköznap az egyetem után vittem Apámat barátaihoz és a környékbeli falvakba betegekhez, szünidőben meg utaztunk a vidéki korházakba ellenőrizni a medikusok nyári gyakorlatát, látogatni barátait, tanítványait és nem egyszer eleget tenni volt betegek meghívásának. Útközben ő sokat mesélt saját életéről, a rokonságról, megtörtént eseményekről, sikereiről és kudarcairól, kiábrándulásairól és csalódásairól, hitéről és nézeteiről. Apámnak köszönhetően sok kiváló és érdekes sorsú embert ismertem meg, fiatalon eljutottam majdnem minden kárpátaljai településre. Sokszor megálltunk az ásványvízforrásoknál, mindegyikből ittunk, sétáltunk az erdőben, megtanított gombát szedni, neki köszönhetem, hogy egy életre szerelmese lettem a hegyeknek, az erdőknek, a patakoknak. Mint személyi titkára legépeltem kézírásos jegyzeteit, fordítottam és szerkesztettem tudományos cikkeit, kezeltem nagy levelezését, ő meg diktálta válaszát betegek hálás leveleire. Végtelenül sajnálom, hogy abban az időkben még nem létezett diktafon, és hogy nem vezettem naplót, ahova leírtam volna minden látottat és hallottat, így most kénytelen vagyok az emlékeimre hagyatkozni.

Röviden szeretnék kitérni a nevünk és családunk történetére. A Fedinecz a ritka nevek közé tartozik, egyes nyelveken különböző írásmódban létezik, különösen a régebbi időkben. Legtöbbször Kárpátalján és a volt Galíciában fordul elő, majd a szomszéd országokban és az USA-ban, de szórványosan Európa több országában is. Eddig az egész világon valamivel több mint ezer Fedineczről van adatom. Most már biztos vagyok abban, hogy a réges-régmúltban élt egyetlen elődtől származik az összes Fedinecz, akiket majdan a sors szétszórt az egész világon. Az én célom és ábrándom megtalálni az első Fedinecz Ádámot és Évát a Kárpátokban, ezért fogtam bele a családom történetének a kutatásába.

Eddigi kutatásaim eredménye szerint, a név első említései a 18. század elején a két névszerinti országos összeírásban olvashatók: 1715-ben az Ugocsa vármegyei Rákóc faluban élt Fedinecz Simon, 1720-ban Fedinecz Tamás. A későbbi népszámlálásokban ez a név már gyakrabban szerepel, de a leghitelesebb adatokat ez év nyarán szándékozom megkeresni a régi görög-katolikus egyházi anyakönyvekben, amelyeket az egyház betiltásakor az ungvári Kárpátaljai Megyei Levéltárban gyűjtötték össze.

A családunk alapítójáról konkrét adatokat az amerikai rokonoknál találtam, akik nekem ajándékozták apám bátyja, Fedinec Bazil keresztapám emlékiratának egy példányát. A több mint száz oldalas memoárt László nagybácsim emigrációban saját kezűleg gépelte le ruszin nyelven, egy régi írógépen. Idézek néhány töredéket, amelyek mostanáig ismeretlenek voltak.

Fedinecz Atanáz dédapánk 1832-ben az Ung vármegyei Turjaremetén született egy ruszin földműves családjában. A nagyon magas és erős ifjút korán rekrutálták a császári és királyi hadseregbe, és mint katona részt vett az 1848–49-es forradalomban Kossuth Lajos oldalán. A szabadságharc leverése után nem mert hazatérni és egy katonatársa hegyi szülőfalujában, Kisrákócon telepedett le, ahol erdőkerülőként alkalmazták. Kilencvenhárom évet élt meg, híres volt mint ezermester, faházakat épített,

bútort és hordót, továbbá lábbeliket, bocskorokat és csizmákat is készített saját kezűleg. Feleségül vette 1861-ben Jaczkánics Annát, aki négy fiúval és három lánnyal ajándékozta meg. A legidősebb fia Fedinecz László volt, Apám apja.

Nagyapám 1862-ben született. Katonaéveiben megtanult írni-olvasni, néhány nyelven beszélt, a falusiak között nagy tekintéllyel rendelkezett, több mint 25 évig a falu bírója volt. Mind a hat gyermekét kitaníttatta. Meghalt 1938-ban Bodrogszerdahelyen (jelenleg Szlovákia).

Apánkról az emlékiratokban több érdekes történet olvasható, például az, hogy amikor felesége Mária férjének kezébe adta az újszülött kisfiút id. Fedinec László azt mondta: „Hát ez a gyerek is tudott mikor megszületni". Azon a napon 1897. június 13-át, pénteket írtak. Apánk élete rácáfolt a „fekete péntek" babonára, azt mondogatta, hogy a 13 a szerencsés száma. Azonban pénteki napra sosem tervezett műtétet, viccelve magyarázta, hogy azért, mert lehet, hogy a beteg babonás és nem akarja kitenni őt bajnak. Természetesen a sürgős műtétek kivételek voltak.

Érdekes az a történet is, hogyan lett Apámnak Sándor a neve. Amikor id. Fedinecz László elvitte gyermekét megkereszteltetni, a pap azt mondta neki: „Adjon a gyermeknek valami más nevet, mert a faluban csak Lászlók, Jánosok és Mihályok vannak". Nagyapám megkérdezte „És hogy hívják a maga fiát, atyám?". A válasz az volt, hogy Sándor. „Akkor legyen a fiam is Sándor!" Az iskolás korú Sanyiból professzor korára lett a kollégák és medikusok közkedvelt Sanyi bácsija.

És milyen ember volt Sanyi bácsi, az Ungvári egyetem orvosi karának egyik alapítója, a híres sebészprofesszor Dr. Fedinecz Sándor?

Amikor 1987 áprilisában hazatértem Magyarországra Ungvárról Apám temetéséről, egy levél várt Dr. Antall Józseftől, a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum főigazgatójától, későbbi miniszterelnöktől. Ebből a levélből szeretnék idézni: „Büszkeséggel őrzöm emlékét, hogy módomban volt vele személyesen találkozni. A neve fogalom volt Kárpátalján! Igazán büszkék lehettek reá. Minden körülmények között ember tudott maradni, aki mindenkin segített".

Fedinecz professzor közismert volt szerénységéről, emberszeretetéről és végtelen jóságáról.

Apánk volt az egyike annak a két kárpátaljai orvosnak, akinek nem hivatalosan engedték, helyesebben eltűrték, hogy otthonukban fogadják és gyógyítsák a betegeket. És ő ezt nem a pénz miatt csinálta, hanem azért, mert minden nap jöttek hozzá emberek egész Kárpátaljáról és azon túlról, és ő mindenkinek segített. Sosem kért pénzt a betegektől, de elfogadta, ha adták. Ifjúkori emlékem, hogy nálunk a konyhán mindig sok emberre főztek, a szegényebb betegek nálunk ebédeltek, néha aludtak is, és akinek nem volt pénze a hazautazáshoz Apám adott pénz az útra. Ő tényleg a nép orvosa volt, és ebben fáradhatatlan volt. A hegyvidékeken a jódhiányos víz okozta golyva (strúma) kezelésére végzett virtuóz műtéteinek a híre eljutott az Urálig és Kaukázusig, és onnan is jöttek hozzá a golyvás betegek.

Jósága abban is megnyilvánult, hogy hétvégeken és ünnepnapokon minden reggel bement a kórházba, végigjárta az osztálya minden kórtermét, gyakran a betegek ágyára leülve elbeszélgetett velük. A betegeivel őszinte és nyílt volt, mindegyiknek megmagyarázta a betegségét és elmondta, milyen műtétet fog nála végezni. Az előadásaiban is arra hívta fel a hallgatók figyelmét, hogy csak a tudatos betegnél lehet számítani az együttműködésre az orvossal.

És nem csak a beteg embereken segített. A háború utáni időkben segítette a koncentrációs táborokból hazatért túlélőket, segítette a szovjetek által 10-25 évre elítélt görög-katolikus papok családjait, és támogatta azokat az elítélteket, akiknek sikerült túlélni és visszatérni a GULÁG-ról.

Jellemző volt rá, hogy mindenkiről csak jót mondott. Ha valaki megpróbált neki másról pletykát elmondani vagy valakit befeketíteni előtte, azt Apánk mindig félbeszakította és azt mondta: „Ez engem nem érdekel, de magát jellemzi!".

Apánk rendkívül művelt ember volt, öt nyelven beszélt, jól tudott latinul is.

Az előadásaihoz a jegyzeteit oroszul írta, mert ez volt az egyetemen az elfogadott nyelv, de a jegyzeteket sosem használta, szabadon fogalmazott, és ha érdekes esetekről beszélt, gyakran áttért a ruszinra. Ha valami nagyon fontosat akart aláhúzni, mindig azt mondta: „Ezt úgy kell tudnotok, mint a Miatyánkot!".

Gyakorló katolikus volt, minden nap imádkozott, nálunk a péntek böjtnap volt, minden ünnepet megtartottunk. Többen írták, hogy a műtétek előtt félreállt néhány percre, hallgatott és koncentrált. Nekem azt mondta, hogy ilyenkor az Istenhez fohászkodott segítségért, mert az ő kezébe adta az ember életét.

Amikor az egyetem párttitkára megpróbálta őt rábeszélni, hogy lépjen be a kommunista pártba, Apám nyíltan válaszolt: „Én hiszek az Istenben és nem tudom elfogadni az ateizmust, az én pártom a gyógyítás, mert ez felel meg az isteni tízparancsolatnak".

Apánk bölcs és gyakorlatias ember volt. Egyik jelszava volt: a munka nem szégyen. Ez azt jelentette, hogy még iskolás korunkban Munkácson az öcsémmel kettőnknek volt a feladata a fát vagy szenet az utcáról behordani a pincébe. Később együtt dolgoztunk a mesterekkel minden átalakításkor és felújításkor és közben megtanultunk tőlük egy csomó hasznos dolgot, ami aztán jól jött az életünkben. Apánk azt mondogatta: „Emlékezzetek, hogy a szovjetek mindent elvehetnek tőletek, mindent, kivéve a tudásotokat".

A több száz lágerekbe hurcolt, elítélt, kitelepített és Szibériában elpusztult rokon és barát tragikus sorsának logikus következménye volt apánk követelménye velünk, gyermekeivel szemben az, hogy mindannyian tanuljunk ki orvosnak, mert „mint orvosoknak nem csak több esélyetek lesz túlélni, de segíteni is fogtok tudni a többi elítélt társatoknak".

Sanyi bácsiról nem lehet mindent elmondani egy rövid beszédben, róla órákig lehetne beszélni. Mindenki, aki személyesen ismerte őt, említette a mindig jóságos tekintetét és barátságos mosolyát. Apánk mindenkivel megtalálta a hangot és a közös nyelvet, a betegek gyakran mondták, hogy már egy beszélgetés után kezdték jobban érezni magukat. És az emberek mindig nagy bizalommal fordultak hozzá. Apánk kiváló humorérzékkel volt megáldva, mindig kész volt a tréfára, szeretett viccelődni, rengeteg viccet ismert. Családi, baráti összejövetelekben ő volt a "társaság lelke".

Nem lenne teljes a kép Apánkról, ha nem emlékeznénk meg édesanyánkról.

A munkácsi kórház sebész-főorvosa Dr. Fedinecz Sándor 1935. február 2-án nősült, amikor ő már 38 éves volt, a mi anyánk 22. Apánk a kórház teniszpályáján ismerkedet meg Leskó Máriával, a fiatal szép hölggyel, aki 1913. április 18-án Német Kucsován született Leskó László tanító családjában. Anyja Kovács Mária a falubíró Kovács György kisbirtokos és Kizman Margit, Bajorországból származó sváb telepes lánya volt, mindketten római-katolikusok.

Bár szüleim között tizenhat év korkülönbség volt, házasságuk boldog és harmonikus volt. Apánk imádta feleségét, csak „Duskának" hívta őt, ez ruszinul „lelkem"-et jelent. Anyánk tényleg az egész családunk lelke volt.

Végezetül szólnom kell Apánk szeretetéről szülőföldje, a Kárpátok iránt és atyai nagylelkűségéről a gyermekeivel szemben. Ahhoz, hogy engedélyt kapjak elhagyni Szovjetuniót, Apánk velem együtt meglátogatta a megyei pártbizottság első titkárát Jurij Ilnyickij elvtársat. Amikor ő meghallotta, hogy én emigrálni szándékozom az országból, azt mondta, hogy ha engem kiengednek, akkor utánam a testvéreim is el fogják akarni hagyni az országot, és Apámhoz fordulva megkérdezte „Alexander Vasziljevics, maga is el akar hagyni minket?" – „Ha kiengedi gyermekeimet, ígérem, hogy itt maradok. Én itt születtem, itt is fogok meghalni" – válaszolt Apám. És Apánk betartotta az ígéretét. Ungváron halt meg 1987. április 6-án, két hónappal és egy héttel nem érvén el a kilencvenedik életévét.

Magammal hoztam és a szobra talapzatára helyeztem egy babérkoszorút ezzel a felirattal „Hálával a Fedinecz családtól".

Hálával, hogy ő volt az Apánk, egy kis nép nagy fia, és köszönettel Dr. Jurij Jacinának, a kórház igazgatójának, Dr. Joszip Turáknak, a kiállítás szervezőjének, a Dr. Novák Endre nevét viselő megyei korház egész kollektívájának és mindenkinek, akik vigyázva őrzik Dr. Fedinecz Sándor professzor emlékét,

ifj. Dr. Fedinecz Sándor

Fordította: Dr. Fedineczné Vittay Katalin

Май

10.: На честь Дня Культуры Національностюв Реґіоналноє Русинськоє Самосправованя Области Боршод-Абов-Земплин и Русинськоє Національноє Самосправованя вароша Мішколц довєдна **провели консултацію русинськых посланикув** самосправовань области Боршод-Абов-Земплин у Мішколц-Ґерёмбёлї.

Юній

5.: Русинські Національнї Самосправованя XIV. и XVI. районув Будапешта и Уйбудайськоє Національноє Самосправованя XI. района Будапешта **орґанізовали сято культуры и традіцій**. На проґрамі вечура было отвореня выставкы образув русинськоі художниці Ірины Фірцак. Великый успіх мала Анна Кедик, котра порадовала публику русинськыма співанками.

14-21.: Сёго рока уже третїй раз при пудпороваию ВРС и Міністерії Трудовых Ресурсув **орґанізовали дїточый табор** материнського языка и захраненя традіцій у Домі Паломникув, у селі Шайовпалфала.

21.: XIII. Світовый Конґрес Русинув держали у Деві (Румынія). Делеґаты вубрали новоє веденя, предсїдателём котрого став Др. Степан Лявинец, замістителём Мійомір Шайтош. На конґресові присутствовали делеґації русинськых цівілных орґанізацій Чехії, Горватії, Сербії, Словакії, Украины.

Товмачила: Ґабріела Ґіріц

Május

10.: Nemzetiségi Kultúrák Napja alkalmával a B-A-Z Megyei Területi és a Miskolc MJV Ruszin Önkormány-zatainak szervezésében a megyében működő önkor-mányzatok elnökei és képviselői számára **szakmai napot tartottak** a Miskolc-Görömbölyön.

Június

5.: A Zuglói, az Újbudai és a Budapest XVI. kerületi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzatok közös szervezésben **megtartották „A ruszin kultúra és hagyományok" című rendezvényt**, ahol bemutatták Fircák Irén ruszin festőművész alkotásait, majd Kedyk Hanna előadóművész ruszin népdalcsokorral örvendeztette meg a nagy létszámú közönséget.

14-21.: A Sajópálfalai Kegyhelyen és a hozzátartozó Zarándokházban rendezte meg az Országos Ruszin Önkormányzat az ez évi **Ruszin Anyanyelvi Tábort** iskolás gyermekek részére.

21.: Déván tartotta tisztújító közgyűlését a Ruszin Világkongresszus, ahol Dr. Ljavinyec Sztyepánt elnöknek választottak meg, helyettesének Miomir Sajtost. Az eseményre Csehországból, Horvátországból, Lengyelországból, Magyarországról, Szerbiából, Szlovákiából és Ukrajnából érkeztek a ruszin civil szervezetek képviselői.

Выдає Вседержавноє Русинськоє Самосправованя Kiadja az Országos Ruszin Önkormányzat
Отвічателный выдаватель: Віктор Крамаренко Felelős kiadó: Kramarenko Viktor

Члены редакциї: Віра Ґіріц – д. отвічателный редактор, Янош Мигаль Соноцкі - главный редактор, Андрій Манайло - умілськый редактор, Ірина Скіба - секретарь

A szerkesztőbizottság tagjai: Giricz Vera - m.b. felelős szerkesztő, Szónoczky János Mihály - főszerkesztő, Manajló András - művészeti szerkesztő, Szkiba Irén - szerkesztőségi titkár

A szerkesztőség elérhetőségei: Cím: 1147 Budapest, Gyarmat u. 85/b. Tel./Fax: (06-1) 468-2636 http://ruszin.com E-mail: ruszin.onkormanyzat@gmail.com **ISSN: 1785-1149** Kivitelezési munkálatok: AMG experts Bt. A lapban megjelent cikkek felhasználása kizárólag a „Ruszin Világ"-ra való hivatkozással lehetséges.